

ACC. NR. 3207

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknad av Emil Söderman
 Härad: Bjäre Adress: Grenslöv, Hoop
 Socken: Hoop v. Rarag Berättat af Flora Lidberg fr. Hoop
Samt sin syster Erika Lidberg
 Uppteckningsår: 1930 Född år 1848 i Västra Rarag

1

Uppteckningen rör Sjöfart och skeppsbyg-
geri i forna tiders Bjäre-lygd
och Hoops socken.

"I forna tiders Bjäre-lygd, då den
 Rarag-lygden ännu gav rika lön för
 odlarens möda, stod många Bjäre-
 pojkar här till havet med dess äventyr
 och rika upplevelser vid grannlands
 länders kuster. Han fick ofta sina för-
 sta lärospår vid sin egen hembygd
 Rarag som pojke i land

Skriv endast på denna sida!

1.
på någon fiskebåt, där han sedan, som
den yngling, avancerade på att han
fick samma andel i den ofta rikasill-
fångsten som de äldre fiskarna ombord.

Vid Huldrevikens strand såg yng-
lingen många gånger led ena fartyget
eftersom det andra med vilka, svällande segel
för följande vind därute vid horisonten, sty-
pa Rurs bord till avlägsna farvatten,
och från höjderna i Kof såg han ofta
med en västra, stilla sommardagar- eller
Kvällen på Skog av masten avteckna
sig mot horisonten västerut från Hal-
lands Väders i en spinkande Kvällsols-
ljus — detta på en tid, då de västra och
stolta segelfartygen ännu till domi-
nerade sjöfartern. Det var således
segelfartyg, som kastat ankare i väntan
på fisk och Skriv endast på denna sida! följande vind.

för föresällande av seglatsen till jär-
narv länders Ruster.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Otvivelaktigt kunde en dylik syn
innesluta något av oemotsämdigt lo-
slse för det friska och sparsliga yng-
lingasinnel — något av det gamla
rikungalymmet synes också i äldre
tider satt sin prägel på Bjäre bygdens
befolkning.

3

3207

Det var poesi och äventyr över
livet om bord, det var ovisshet och obe-
räknelighet över seglatsen med stau-
don motvind och strömsättning och
andra oförutsatta faktorer, som spelade
in. Men var det inte männens just
för
2
all detta, som sjömanslivet på den
tiden ägde något av en särskild tjusning
för det friska ynglingasinnel och
nordmannalymmet?
Skriv endast på denna sida!

Men sjömansyrskel var i forna tider långt
mera krävande än nu, och därför stannade
det desslikes särskild utbildad och dugligt
folk ombord, och detta iingalunda endast
på befälposterna.

En vacker dag, då det led fram mot väst,
drev honom sålunda långtan ut till
skälda, öden och väretyp, och inom kort
hade han "monstrat" ombord på ett fartyg
— Rauste just tillhörande hans hembygd
— därvid han kunde få tillfälle pröva
sina egna krafter och sin mod, under kamp
mot havets vreda vågor, men ock få skå-
da från udden land och folk.

Ärligen till Ravel nu ock en betydande
framtida förde Rauste ynglingen när
är därefter från till avläggande av styrmans-
examen och slutligen Kaptenexamen.

Om han därefter utmärkte sig som en
god sjöman och navigator stod han må-
hända en dag på Kommandolaggen
som befälhavare på ett fartyg, vilket
timrsto upp vid Nembastus strand.
Från Hofs socken, var en befälning
sedan gammald leval i intim förhå-
delse med jorden och havet, här stam
med också en hel del dagligt sjöfolk,
och många sjökapten därifrån förde
befäl på egna däcksluckor — samt-
liga dessa tillhör de gamla bondeställen.
— Då Kaptenen och äldre sjömän for
"till sjöss", när värre bröt in, sköttes
gårdarna av deras hustrur och tjänste-
folk — delarare ofta från sydskalländ
ställen byggda — vilka ofta på den
tiden blivo verkliga trotjänare,
som stodo på gårdens bästa

med allvar och nit skötande gårdens
lysslor äro i husbondens frånvaro.

Den förtagsambetsande,
som satte sin prägel på denna hvar
omflutna leyg, utlöste även i andra
former. Hofsborna t. ex., som voro
ett sjöfarande folk, byggde sig själva
farlygg, med vilka de förtogo fjärsso
till England, Holland, Brantpice, ja
ännu längre söderut.

Virket till dessa fartyg, som byggdes
vid Tuzelstaps ständ, måste man
ditförelä från långt avlägsna städer,
men med ivoget och en stor övervaka
man alla svårigheter, och byggdes
egen befolkning deltog i skepps-
byggandet under ledning av erfarna
skeppsbyggmästare. — Mer vid
nämnda strand ligger

ett älliold metu ute från stranden
på ganska djupt vatten trevare stora
stenblock, "Stora och Lilla Ringasteven"
från mindre avstånd ^{från} varandra. —
Dessa stenar, som vid lågvatten skju-
ta någon metu över vattensydan, äro
försedda med grova järnrefor och
därav namnet. — Nägot hundratal
metu rakel eva för dessa betydande
stenblock var platsen för nämnda
skäppbyggeri, vid vilket utveck-
lades en förtig verksamhet, enligt de
gamla berättelser därom, vilken
sysselsatte en ej ringa del av byg-
dens befolkning. — Segelsätt,
skjul, verksamhetsplan och stapel-
kåddar uppstogs en ärosvärd strand-
kamsa. Det hela präjöd en keraktig
och livfull Skriv endast på denna sida! anknytning

8

av en idog och företagsam folk i
 full verksamhet med all soga, hylla,
 hanna, Roka beek för drevet om
 lau däckplankor och bordläggning
 etc. Hållningen för alla vid "Skippa-
 varvet" arbetande ombesördes av
 Kvinnorna uppe i gårdarna, och bygg-
 dens många stammar voro alltid villiga
 att i symmetri på kvällarna i fjerd
 trälytta bara den enkla men brästa
 maten med kaffe arbetande, ty de
 blungade de muntra sjömansvisorna
 ut över det stilla vattnet, då havel lag
 sig till ro, och gammaldags arbetets
 tråddes många gånger med liv och lust
 på de nya däckplankorna.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

3207

9. Vid fartygens skeppssättning var
det högljudigt. Då fädrefartyget på
reallar långbarn men säkert ut i
havet under taktfasta tag vid en glatt
sjömansvises melodi.

Då provet väl föll vatten under köl,
förtöjdes det vid "Ringastenarna", och
där fick det ligga, till riggen med se-
gel, taktel och tag var färdigt och pro-
vet påsat och målat. — Det var för-
visso med Rausla av glädje och stolt-
het Kaptenen montrade sin fartyg
för att där efter från Kommandobryggan
ge sin besättning ord om seglens
hissande och förtöjningens lossan-
de för att med svällande dukar

med en första provtur ut i Rätt-
 gald föröva dessa förtjänster - och ev-
 jel och kristen, innan man skulle för-
 taga den långväga färd till någon
 av Europas Raster eller ända bort till
 Kina och Ostindien. - En av dessa
 långseglade skutor var den ofta av de
 gamle omtalade briggen "Fem bröder"
 - en annan av dessa briggar hette
 "Hoppsel" m. fl. - alla med befälhavare
 från Seygden och ofta med hrumm-
 Rar som besättning. - En episod
 från denna tid kan här omenämnas:
 En svensk brigga, Gerof, strandade un-
 der hård storm utaför "Gröthögarna"
 (Ingerstorp) och blev vrak men
 dragt sedan

Land och lew omley ggd för my Seg-
lats. — Vid tiden för Röst-
stormarnas anmärkande "Lades fartygur
upps" för annter, vauligau; Göteborg eller
Stockholm, och efter det aud var klar at
ifråga om fartygget styrdes Rosan till den
Kära Bjäre-lygden, där man under vin-
tern sått hemma i lugn och ro i gårdarna,
därvid tel. a. ordnade för gårdens skötsel
för det Kommande året. Dessa, resor
mellan hemorten och resor. sjöstäden
fortogs vauligau med gästgivareskuts.
Huru omfar till. reste varje höst
och var under lång följd av år den vanliga
vägen mellan Bjäre och Stockholm —
där han alltid "lade upp" sitt fartyg

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

11
3207

12.

med gästgivarrestjuts. Men måste
 stäva in sig så godt man kunde bland
 de uppsatplade sjömansristarna, och
 så lea del i en godhet på Stockholms
 "laubväj" — endast med avbrött i resan
 för några tummars lönn, hästombytte
 samt för i hast intagna måltider. Efter
 omkring alla dygn, reser i en offädrad
 och okebräm vägn på den ej sållan luktiga
 och steniga laudsvägen var man, utbröt-
 tad och mörkeltad i hela kroppen, äut-
 ligen kunnad strak för jul. Då stannade
 besät och manskap framman till nästa
 dag.

Under besätpartytigas lysande tid
 skördades goda vinster åt redvierna

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

12

3207

3.

Som i dessa fall i regel voro kildade
 av krummalen. En dag kom Kallsten
 till aktieägarna till firman sig i Kap-
 tenens hem - där skulle nämligen
 hållas "fästersjulle". Kaptenen hem-
 förde nämligen på hösten hela regel-
 värdets viest, som på "fästersjulle" skulle
 utdelas åt aktieägarna. När paulliga
 inbjudna delägare i fartyget blivit pau-
 lade, lejades kaffe med "gökar", och sena-
 re på kvällen serverades den sedvan-
 liga toddyn. Under den goda stämning
 som då rådde, framlade Kaptenen sina
 fästerkapitlens granskning,
 vilken då omredel Carl tog sin början,
 och vanligen slutade utan någon samverkning.

LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

13

3207

4
varefter följde den rika utdelningen
åt delägarna. Merstod då för Kväl-
lev den bestanta försäkringen, som
bestod av t. ex. köll, fläsk och göt m.m.,
vilket all avsköydades med Elur den
store älsäntkan, vilken f. ö. under
hösten och vintern alltid plögade stå
på bordet. Med ömsesidig förmåj-
samt utavslutades efter väl förättat
rätt färdmållet, och då hade man
jämväl under pauserna humil druf-
ta och plauläggja för den Rönnaude
Sommarses pengling samt berättat
historier och upplevelser till sjöss.

Sjömännarna brukade ofta vid Rön-
nauden på hösten ha med sig hem en
hel del saker, köpta i främmande länder,
såsom vackra porcellen s. k. "stellius-
fat" skalar

Skriv endast på denna sida! m.m., vilket

väskte både gläde och förvåning hos de
hvarnaraude. — En gaudual Kvin
na från denna bygd berättade en gång
om en sjökapten, som hemfört de Raror,
och om denna förelade hon en episod
på landsmålsdialekt följande: "Ja, de
va nurr Sir Lars Seltas hadde bröllop
— å sidna bröllop göres har inte nu —
Da vara i flure dar. Nurr bröllops
falket Rånn på Rörkan, va de femten,
sextan sjussa, å sidande va pierna,
å dar va talemån å frustannu å laje
svannu å lajesien. I stadsod va
full onä teygare, samu dar ässe skulle
dugas boite. Å dar va enu fille fem
socker Rager å äggaosta å ontager.
Å på Rvällen Rånn full onä falk
farr å saj lreun, å da skulle ljudas
på brauvinu. Skriv endast på denna sida! å Rager

hvaranda en. Å sämme de skåde!
- Men då va durr enu å Kaptenerna,
sämme hadde kallt hem en Sån Larva
Ranona. Den lae då på lofta huj å
ladda na mä Brudd. Å de lej em
stråll sämme åskan sladd nar, å
Lysels Bjunt, Sämm va mä - han va
Juliasom lilla mormal us på darna
fonted - han sa: Nurr skägga lärja å
gnägga, så darra leide taya vägga.

Meill på seflats, sterner och säll
havsvindar samt i regel med en trygg
god ekonomi brüde Kaptenen slutligen
för sista gången stäven mot hemlandets
Kust. Sedan säll han ofta på sin
egen gård - i lugn och ro i sin Kärva
hemlygd intill döddagen.